

CASE STUDY

laatinut
Ballymun Job Centre Co-operative,
Mick Creedon and Jennifer Hughes

MIKÄ ON EETTISTÄ?

Uraohjaajan arjen ristiriidat

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä	2
Osaaminen: Eettiset ristiriidat	2
Tapaustutkimuksen I osa: Etiikka ja varjopuoli	2
Tapaustutkimuksen II osa, ensimmäinen tapaus: Mielensterveys	3
Tapaustutkimuksen II osa, toinen tapaus: Sosiaaliturvan väärinkäyttö	4

Tiivistelmä

Tämän tapaustutkimuksen tavoitteena on pohtia etiikan merkitystä uraohjaajien työssä. Tapaustutkimus on jaettu kahteen osaan, mikä helpottaa asian käsittelyä uraohjaajan arjessaan kohtaamien eettisten ristiriitojen näkökulmasta. Tapaustutkimuksen avulla pyritään siihen, että uraohjaajat tiedostaisivat omat arvonsa, asenteensa ja käsityksensä, jotka voivat vaikuttaa ohjaustyöhön.

Osaaminen: Eettiset ristiriidat

Tapaustutkimuksen I osa: Etiikka ja varjopuoli

OHJAAJA: Mukavaa, että pääsitte molemmat tulemaan. Tahtoisinkin kiittää teitä siitä, että suostuitte haastattelun. Voisitteko ensin kertoa jotakin itsestänne? Etiikka, haluaisitko sinä aloittaa?

ETIIKKA: Nimeni on Etiikka. Ohjaajana olet varmasti jo kuullut minusta paljon. Minä luon puitteet niille arvoille, joihin kaikki ohjauksen hyvät käytännöt perustuvat. Voit kääntyä minun puoleeni aina, kun sinun täytyy varmistaa, että kunnioitat joka tilanteessa asiakkaittesi oikeuksia ja ihmisarvoa, että suoritat vain koulutustasi ja pätevyttäsi vastaavia tehtäviä, että toimit hyvän ammattitavan mukaisesti kaikkia asiakkaitasi ja yhteistyötahoja kohtaan, että pysyt rehellisenä (sekä asiakkaille että itsellesi) ja

että toimit joka tilanteessa tinkimättömästi oman asemasi edellyttämällä tavalla.

OHJAAJA: Selvä, kiitos Etiikka! Sinulla tulee varmasti olemaan minulle paljon annettavaa koko urani ajan. Haluaisin kuitenkin tietää hieman lisää siitä, mistä olet peräisin. Kuka on laatinut etiikan periaatteet, ja missä ne ovat saaneet alkunsa?

ETIIKKA: Monien kirjoittajien mukaan eettiset periaatteet rakentuvat moraalifilosofialle. Moraalifilosofia on filosofian osa-alue, joka pohtii etiikan teorioita – se auttaa päättämään, miten toimia kussakin tilanteessa sekä erottamaan hyvän ja pahan. Monet erilaiset mallit vaikuttavat etiikan

periaatteisiin: toiset näistä malleista keskittyvät tunnusmerkkeihin ja ominaisuuksiin, toiset itse toimintaan ja toiset taas 'itsessään hyvin' seurauksiin. Minut käsitetään usein eettisten periaatteiden kokoelmana ja ohjaajana oletkin varmaan tästä tietoinen.

OHJAAJA: Kiitos panoksestasi, Etiikka. No niin. Mutta hei, sinä taidatkin olla minun varjopuoleni?

VARJO: Aivan.

OHJAAJA: Voisitko kertoa itsestäsi enemmän; kuka olet ja mitä teet?

VARJO: Mikäs siinä. Olen sinun varjopuolesi. Olen osa sinua ja sitä kuka olet. Olet varmaan kuullut puhuttavan minusta teorioissa, kuten jungilaisessa psykologiasa – olen torjuttu ja kehittymätön puolesi. Jokaisella on varjopuolensa. Olen heijaste, transferenssi ja sokea piste psyykkeessäsi. Välillä haluat kieltää olemassaoloni säilyttääksesi ehjän kuvan itsestäsi. Kiinnostava piirre minussa

on se, että ihmiset ympärilläsi saattavat nähdä minut paljon aiemmin kuin sinä.

OHJAAJA: Sepä mielenkiintoista! Kuulostat kyllä tutulta. Ihmettelen kuitenkin, mitä hyötyä minulle on siitä, että olet mukana tässä haastattelussa – miten voit olla minulle avuksi ohjaajan työssä kohtaamissani ristiriitatilanteissa?

VARJO: Muista, että olen piilotajunnassasi. Voin kertoa sinulle paljon enemmän siitä, mitä tunteita käsillä oleva aihe, sinun asiakkaasi tai mikä tahansa muu ongelmallinen seikka sinussa herättää. Tietoni perustuvat sinun menneisyyden kokemuksiisi. Voin näyttää sinulle, mitkä ovat sinun arvosi ja ennakkoluulosi. Saat sitten valita, myönnätkö minun olemassaoloni, vai kiellätkö sinulle tarjoamani tiedon.

OHJAAJA: Oikein kiinnostavaa! Olette kumpikin kiehtovia haastateltavia. Tosin minua arveluttaa hieman, miten mahdatte suhtautua niihin ongelmiin, joita kohtaan työssäni asiakkaiden kanssa.

Tapaustutkimuksen II osa, ensimmäinen tapaus: Mielenterveys

Joe toimii ohjaajana työvoimatoimistossa. Joen henkilökohtaisiin arvoihin kuuluu asiakaslähtöinen työskentelytapa ja asiakkaan edun huomioiminen ohjaustyössä. Joen aiemmista kokemuksista johtuen häntä pelottavat mielenterveyshäiriöiden aiheuttamat haasteet työssä. Joe saa urahjaukseen uuden asiakkaan, Annen. Anne on 28-vuotias yksinhuoltaja ja ollut kolme vuotta pois työelämästä. Hänellä on vain vähän koulutusta ja taitoja. Joen ja Annen työskenneltyä yhdessä kolmen kuukauden ajan, kerran viikossa aina tunnin kerrallaan, Joe huolestuu Annen mielenterveyden puolesta. Huoli on syntynyt Joen ja Annen välisestä henkilökohtaisesta kanssakäymisestä: Anne suuttuu välillä herkästi, ja hän on lisäksi esittänyt ihmisille epämääräisiä uhkauksia. Anne saattaa olla joskus myös vainoharhainen, mikä ilmenee yleensä epärationaalisena ajatteluna ja kuvitelmina siitä, mitä muut ajattelevat. Joskus Anne puhuu hyvin nopeasti, ilman että lauseiden välillä on loogista yhteyttä.

Joen esimies painostaa häntä saavuttamaan asetetut työhönsijoituksen tavoitteet sekä tavoitteet koulutus- ja harjoittelupaikkojen täyttämisestä, sillä työvoimatoimiston rahoitus ja samalla hänen palkkansa riippuvat näiden tavoitteiden saavuttamisesta.

Annea kiinnostaa työharjoittelu tai työelämävalmennus. Nämä palvelut on tarkoitettu pitkäaikaistyöttömien auttamiseksi takaisin työmarkkinoille ja ne tarjoavat osa-aikaisia ja lyhytaikaisia työpaikkoja paikallisissa yleishyödyllisissä järjestöissä. Joe epäilee, ettei Annen stressinsietokyky riitä näihin suunnitelmiin.

Tapaustutkimuksen II osa, toinen tapaus: Sosiaaliturvan väärinkäytös

Mary työskentelee ohjaajana työvoimatoimistossa. Hän on kotoisin alueelta, jolla on korkea työttömyysaste. Mary lopetti aikanaan koulunkäynnin jo nuorena, mutta palasi myöhemmällä iällä takaisin kouluun. Rehellisyys ja oikeudenmukaisuus ovat Marylle tärkeitä arvoja ja myös asiakaslähtöinen toimintatapa kuuluu hänen arvoihinsa. Maryllä on avopuolionsa kanssa kaksi lasta. Huonontuneen taloustilanteen vuoksi avopuoliso on ollut viimeiset kaksi vuotta työttömänä. Mary työskentelee työvoimatoimistossa, jota rahoittaa Irlannin sosiaaliministeriö.

Mary saa uuden asiakkaan, Paulin, joka etsii parhaillaan töitä ja kertoo olleensa edellisen vuoden töissä ulkomailla. Kun Mary tarkistaa asiakkaan sosiaaliturvatiedot, hän saa selville, että asiakas nauttii yhä sosiaalietuuksia, ja niitä on maksettu myös koko edellisen vuoden ajan, jolloin asiakas oli ulkomailla töissä. Asiaa tutkittuaan Mary saa selville, että asiakkaan sukulainen oli nostanut tämän työttömyystukea asiakkaan ollessa töissä ulkomailla. Seuraavassa tapaamisessa Mary vaatii Paulilta selitystä. Paul kertoo, että hän lähti ulkomaille etsimään työtä, jotta voisi elättää kumppaninsa ja neljä lastaan. Hän ei ollut kuitenkaan löytänyt töitä. Paul jatkaa kertoen, että sukulainen nosti etuuksia hänen ollessaan ulkomailla vain siitä syystä, että Paulin avopuoliso ja heidän neljä lastaan eivät joutuisi äärimmäiseen köyhyyteen, sillä heillä ei ollut silloin muita tuloja.

GUIDE

PROJEKTI

GUIDE -projektin toteutti MetropolisNet verkostoineen. Verkosto koostuu organisaatioista, jotka toimivat kaupunkiseuduilla sosiaalisen osallistamisen, työllisyydenhoidon ja kaupunki-kehityksen parissa.

MetropolisNet EEIG

www.metropolisnet.eu

Yhteystiedot Suomessa

Työllisyydenhoidon palveluyksikkö

Tampereen kaupunki

Hammareninkatu 8 B

33100 Tampere, Finland

fax: +358 40806 3435

www.typpa.fi

Yksikön johtaja

Mika Itänen

mika.itanen@tampere.fi

Yhteyshenkilö

Ene Härkönen

ene.harkonen@tampere.fi

Hanke on rahoitettu Euroopan komission tuella. Tästä julkaisusta vastaa ainoastaan sen laatija, eikä komissio ole vastuussa siihen sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.